אין מעמידין פרק שני עבודה זרה כט.

תוספתא. סדקין שבפני האדם: **מוניני.** דגים קטנים: (ג) **סיבורי.** הקזת דם מכתפיים: **שני לדם דג.** אם הקיז דם היום אוכל דגים למחר: **שני לדג דם.** אכל היום שלפני הקזה דגים: **מגב"ש.** אלב גבינה בגלים שמלים: **וכי מפנה.** מאן דאכל הני בתר הקזה וכא ליפנות חוץ לעיר לא יפנה (ד) למזרחה של עיר: (ה)**משום דקשי ריח.** דברים הבלו והרוח מביאתן לעיר: הכי גרסינן **לא יפנה אלא למזרחה של עיר.** שרוח מזרחית אינה חזקה כדאמרן בגלא יפסוד (ב"ב דף כה.) אין עושין בורסקי אלא למזרחה של עיר ובמסכת ברכות (דף מ.) היכן למזרח גורנו דמו ברשאו שרוח מערבית מביאה עליו ומסוכן הוא: **איסקומכא דליבא.** דופני בשר שמתם הלב והוא טרפשא. ליבא מחרינא תנון שכנגד הלב שקורין ביכל"א ופעמים שנכפף לצד פניס ומעכב את הנשימה וזהו עיקר: **כמונא כרוייס.** (ו) כעין כף אגרוף (ז): **וגיגיא.** מינט"ל: **אגדנא.** עשב מר הוא והוא מרוטי"ל לבן. לענה (ח) מתרגמין גידין: **ליפרי.** שדריל"ה: **אבדפא.** לחוב: **לגיגא בתמרא.** א) לאיסקומכא דליבא ישתה אלו כיין: **לרוחא.** לשחפת שמתמת רוח ישתה אלו במים: **לכודא.** חולי אשה יולדת ומצטננת על המשבר: **שכמה.** דומה מיכה זו לשכמא בשתי לחויות: **מלא חמש אצבעתיה.** מלא ידו: **מלא אצבע רבה ומלא אצבע זוטרתי.** שיכול לאחוז גזרת ואגודל יחד: **כווא.** כלי קטן: **מרווחא.** מלא כף: **כי כוכבי.** תחת הכוכבים בתלר (ט)של בית: **ומי סיסין.** פוליו"ל יבש שורה במים ושותה: **וסרס.** רחמה של בהמה: **ויוסרס בכבד.** טרפשא דכבדא שקורין מייכר"ש: **במראה.** מירדוי"ר לרלות אם משפחר יפה באומנות וסבר העובד כוכבים כיון דקפיד אהכי חשוב הוא ומתיירא להורגו: **לבלוריון.** שהוא מגדל לעבודת כוכבים שומט את ידו מקודם לכן שלשה אצבעות לכל רוח כדלקמן כדי שלא יהא מתקנה: **בשבילי דנהרדעא.** חוץ לעיר: **לוגא.** לחמוץ: **קוביץ.** לוחרן: **שבילי דנהרדעא.** שש עוברים ושבים תדיר: **שפוד.** באין לדין במסכת בילה (כמ.): **שפחות.** בכתובות בתש"פ (פא.): **גומות.** נגדה בגא סימן (נב.). הני תלת שמעתא דרב מלכיו אמריעהו משמיה דרב אדא בר אהבה: **בלורים.** דהכא: **אפר מקלה.** דמכות פרק בתרא (כא.) לא יתן אדם אפר מקלה על גבי מכתו מפני שנראית ככתובת קעקע. אפר מקלה אפר הכירה שקלו וגרוף מאד ושמור ונראה ככתובת קעקע: **וגבינה.** הכא בפירקא (דף לה.): אמר רב מלכיה אמר רב אדא בר אהבה כר אהבה מפני שמתליקין פניה בשומן חזיר: **מפגיפין ומפגיפא.** הגך דאיתמר אפיריה דתמני' וברייתא' רב מלכיה והגך דאיתמר שמעתתא בתפי נפשייהו ולא אפיריה דתמנא' רב מלכיו: **מתני' מלכא.** היא דמותבינן מיניה לאמורא ורב (ו) מלכיה שמו דומה לנקבה: **מאי ביניייהו.** כין רב פפא לרב חנינא: **איכא ביניייהו שפחות.** דאוקי רב חנינא כרב מלכיו ורב פפא כרב מלכיה ומעייל אפר מקלה כרב מלכיה דהגך תלת שפוד ואפר מקלה וגומות שמעתא גינהו ולא אמתני' קיימא אכל שפחות א"ר מלכיה הלכה כר"א דאמר במשנתינו אפר' הכניסה לו מאה שפחות כופה לעשות בעמר (ז) בלורית דהכא אפיריה דמתניתא קאי דקתני לעיל שומט את ידו ואמר איהו לבלוריון וכן בגינה דקתני מתני' אלו דברים האסורים כו' אמרינן מפני מה אמרו בגינות העובדי כוכבי ופי' רב מלכיה. (ח)והא דנקיט תלמודא איכא ביניייהו שפחות ולא נקט שפחות ואפר מקלה אמילתיה דרב מלכיה דאתנא ניה רב פפא סימן נקט: מתני'

לחספניתא וחילופא סכנתא אלא לסיבורי (ה) ומונינו לתענינתא וחילופא סכנתא וסיבורא סכנתא אישתא וסיבורא סכנתא כאיב עינא וסבורי סכנתא שני לדג דם שני לדם דג שלישי לו סכנתא ת"ר (ט)המקיז דם לא יאכל חגב"ש לא חלב ולא גבינה ולא בצלים ולא שחלים אם אכל אמר אביי נייתי רביעתא דחלא ורביעתא דחמרא ונערבבינהו בהדי הדדי ונישתי וכי מפנה לא מפנה אלא למזרחה של עיר משום דקשה ריחא א"ר יהושע בן לוי מעלין אונקלי בשבת מאי אונקלי אמר רבי אבא (י)איסתומכא דליבא מאי אסותא מייתי כמונא כרוייא ונינא ואגדנא וציתרי (יא)ואבדתא לליבא בחמרא וסימנך (יב)ויין ישמח לבב אנוש לרוחא במיא וסימנך (יג)ורוח אלהים מרחפת על פני המים לכודא בשיכרא וסימנך (יד)וכדה על שכמה רב אחא בריה דרבא שחיק להו לכולהו בהדי הדדי ושקיל ליה מלא חמש אצבעתיה ושתי ליה רב אשי שחיק כל חד וחד לחודיה ושקיל מלא אצבעיה רבתי ומלא אצבעיה זוטרתי אמר רב פפא אנא עבדי לכל הני ולא איתסאי עד דאמר לי ההוא טייעא אייתי כווא חדתא ומלייה מיא ורמי ביה תרוודא דדובשא דתלי לה בי כוכבי ולמחר אישתי עבדי הכי ואיתסאי (טו)תנו רבנן ששה דברים מרפאין את החולה מחליו ורפואתן רפואה ואלו הן כרוב ותרדין ומי סיסין ביישה (טז)וקיבת והרת ויותרת הכבד ויש אומרים אף דגים קטנים ולא עוד אלא שדגים קטנים מפרין ומרבין כל גופו של אדם עשרה דברים מחזירין את החולה לחליו וחליו קשה (יז) אלו הן (יח)האוכל בשר שור (יט)שומן בשר צלי בשר ציפרים וביצה צלויה ושחלים ותגלחת ומרחץ וגבינה וכבד וי"א אף אגוזים וי"א אף קשואין (כ)תנא דבי רבי ישמעאל למה נקרא שמן קשואין מפני שהן קשין לכל גופו של אדם כחרבות: ואין מסתפרין מהן בכל מקום: ת"ר (כא)ישראל המסתפר מעובד כוכבים רואה במראה ועובד כוכבים המסתפר מישראל כיון שהגיע לבלוריתו שומט את ידו אמר מר ישראל המסתפר מעובד כוכבים רואה במראה היכי דמי אי ברשות הרבים ל"ל מראה ואי ברשות היחיד כי רואה מאי הוי לעולם ברה"י וכיון דאיכא מראה מתחזי כאדם חשוב רב חנא בר ביזנא הוה מסתפר מעובד כוכבים בשבילי דנהרדעא א"ל חנא חנא יאי קוביץ לוגא אמר תיתי לי דעברי אדר"מ ואדרבנן לא עבר אימר דאמור רבנן ברה"ר ברה"ר מי אמור והוא סבר שבילי דנהרדעא כיון דשכיחי רבים ברה"ר דמו: (כב)ועובד כוכבים המסתפר מישראל כיון שהגיע לבלוריתו שומט את ידו: וכמה אמר רב מלכיה אמר רב אדא בר אהבה (כג)שלשה אצבעות לכל רוח ורוח (כד)אמר רב חנינא בריה דרב איקא שפוד שפחות וגומות רב מלכיו בלורית אפר מקלה וגבינה רב מלכיה אמר רב פפא מתני' ומתניתא רב מלכיה שמעתתא רב מלכיו וסימנא מתניתא מלכתא מאי ביניייהו איכא ביניייהו שפחות: מתני'

שני לדג דם. והא דאמרינן בנדרים (דף מד.) אין מקיזין לא על העופות ולא על הדגים היינו לאלתר:

(ה)**אבל** לא בינו לבינו. פי' במקום שאין רגילין בני אדם כ"כ כי ההיא דרב חנא בשבילי דנהרדעא אבל ביחוד ממש לא אילטריך דמיפום ליה אף בלא מסתפר אסור להתיחד עמהם מפום שפיכות דמים וכן יש לפרש לעיל (דף כו.) גבי מעיקה: **המסתפר** מעובד כוכבים רואה במראה. מגיה בתוספתא פ"ג ובירושלמי דפיקין ישראל המסתפר מעובד כוכבים רואה במראה מן הכותי אין רואה במראה פי' לפי שאינם חשודים על שפיכות דמים (ו)המיר של בית ר"ג שיהו רואין במראה פי' אף מן הכותי מפני שהיו זקוקין למלכות משמע שאסור לאיש לראות במראה ונראה כי הטעם משום לא ילבש גבר שמלת אשה דמתרגם לא יתקן גבר כתיקוני אתתא והא (ז)(דתנן) בפ' שואל (שבת דף קמט.) אין רואין במראה בשבת ומפרש בגמרא במראה של מתכת מפני שאדם עשוי להשיר בה מימין המדולדלות ומשמע דוקא בשבת הא בחול שרי אתם בשאה אייני ואדם לאו דוקא דאיש אסור בכל עניין וכן משמע בירושלמי דמפרש טעמא דאין רואין במראה דפעמים שהאשה רואה מימא אחת לבנה ומולשה ובאים לידי חיוב חטאת ומסיים בה והאיש אף בחול אסור שאינו דרך בכוד ג' דברים המיר לבית רבי שיהו רואין במראה ושיהו מספרים קומי ושילמדו לבניהם חכמת יון שהם זקוקין למלכות ואין לדמות דהא דקאמרי אף בחול אסור קאי אהשבת מימין לגקט לבנות מתוך שחורות דה"ג אמרינן פרק המצניע (שם דף נד.): המלקט לבנות מתוך שחורות אפי' אחת בשבת חייב ודבר זה אף בחול אסור משום לא יגנב דהא מדקא מייתי עלה המיר לבית רבי לראות במראה משמע דהא דאסור בחול לראות במראה הוא ומיהו אינו אסור כ"א להתגאות דעבר משום לא יגנב גבר אכל להסתפר ונגמר ולראות במראה שלא יחבל בעצמו או משום מיחוש עיניים ודאי מותר ובומן לבות הוא יודע והלכה למעשה דאסור להסתפר מעובד כוכבים אלא אם כן רואה (ח) ואפילו בכשות הרבים מדקא אמר רב חנא מיתי לי דעברי אדרבי מאיר ודוקא בעבר דשכיח ביה הזיקא בקל אבל בסמפרים לא שכיח בהו הזיקא שרי אם יש עמו אחר: יין

דאיכא מראה מתחזי כאדם חשוב רב חנא בר ביזנא הוה מסתפר מעובד כוכבים בשבילי דנהרדעא א"ל חנא חנא יאי קוביץ לוגא אמר תיתי לי דעברי אדר"מ ואדרבנן לא עבר אימר דאמור רבנן ברה"ר ברה"ר מי אמור והוא סבר שבילי דנהרדעא כיון דשכיחי רבים ברה"ר דמו: (ג)ועובד כוכבים המסתפר מישראל כיון שהגיע לבלוריתו שומט את ידו: וכמה אמר רב מלכיה אמר רב אדא בר אהבה (ד)שלשה אצבעות לכל רוח ורוח (ה)אמר רב חנינא בריה דרב איקא שפוד שפחות וגומות רב מלכיו בלורית אפר מקלה וגבינה רב מלכיה אמר רב פפא מתני' ומתניתא רב מלכיה שמעתתא רב מלכיו וסימנא מתניתא מלכתא מאי ביניייהו איכא ביניייהו שפחות: מתני'

דברים מרפאין את החולה מחליו ורפואתן רפואה. ואלו הן כרוב ותרדין ומי סיסין יבש וקיבה והרת ויותרת הכבד א"א אף דגים קטנים שפפרין ומרבין זרע ומברין כל גופו של אדם: **ת"ר** עשרה דברים מחזירין את החולה לחליו וחליו קשה האוכל בשר שור בשר שמן בשר צלי צפורים ביצה צלויה שחלים תגלחת מרחץ וכבד וגבינה ר"א אף אגוזים וקשואין: **מתני'** ואין מסתפרין מן העובד כוכבים בכל מקום דברי ר"מ וחכ"א ברה"ר וחכ"א מותר ת"ר ישראל המסתפר מן העובד כוכבים ברה"י רואה במראה ואינו חושש מ"ט כיון דרואה במראה כמדומה העובד כוכבים שהוא אדם חשוב ומתייראא ליגע בו. פי' (ז) קועף ועובד כוכבים המסתפר מישראל כיון שהגיע לבלוריתו שומט את ידו. פי' בלוריתו מקום בראש שמגלחין אותו הכומרים לעבודת כוכבים. וכמה מקום שומט את ידו. אמר רב מלכיה אמר רב אדא בר אהבה ג' אצבעות לכל רוח ורוח וקי"ל דהא שמעתתא דרב מלכיה היא דגרסי' שפוד שפחות וגומות רב מלכיו בלורית אפר מקלה וגבינה רב מלכיה דר' פפא אמר מתני' ומתניתא רב מלכיה כו' וכבר פירשנוהו בכתובות ובכמה מקומות לפיכך לא האריכנו בכאן פי' שפוד ביום טוב שפחות בכתובות גומות בנדה

מסורת הש"ס

(א) [נדרים נד: ע"ש היטב], (ב) [בערוך וכרב אלפס איתא איסקומכא], ג) [בערוך איתא ואסכתא עיין שבת קנה.], ד) [ברכות מד: מ:], ה) [נכ"מ: וקיבה], ו) [כלומר תלב טהור לו אומן של עופות ודגים ומלא אומן הוא עניין כפ"ע ולכך שפיר קא חזיב עשה דכרים ומי'], ז) [לעיל יח.], ח) [תוספ' פ"ג ה"ח], ט) [ביצה כח: מחוטים קפ: מכות כח. נדה נב.], י) [ל"ל אחר ד"ה הכי], כ) [נכ"מ מתקום כה"ד: כמון מלא תגרי"ם], ל) [ביכה נ.], מ) [בדפוס"י שלא בנתים], נ) לא נמי הא כל"ל ליפ, ס) זה הדמוק שיין בתמני', ע) [ל"ל דמנינא].

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה לגיגא בחמרא, לאיסקומכא דליבא כל"ל:

לעזי רש"י

ניבל"א [ליזל"א]. עגבל איברים (כס"א), חמרצות. מינט"א. מנחה (צמח). מרוביו"א. מרווה, מרוביון (כין צמח). שדריא"ה. צחרה (צמח). פוליו"ל. סוג של נענה. איבר"ש [איברי"ש]. סרעפה. מירדוי"ר [מירדודי"ר]. ראי.

מוסף רש"י

מקלה. שמעתא היא, דלאו אמתני' קאי אלא מילתא בפנפי נפשה קאמר אסור לו לאדם כי' (שם). וגבינה. דקתני במשנה וגבינות בית אוניקי ובני בנמ' מ"ט א"ר מלכיה א"ר אדא בר אהבה מפני שמחליקין כו', והיינו משנה דאמתני' קאי (שם). מתני' ומתניתא. אסמעתא דרב מלכיו פליג, דקאמר שפחות רב מלכיו ליתא, דכל מתני' ומתניתא דכמה רב מלכיה פרשיהו, אבל שמעתתא דאמר כרב מלכיו מודינא לך (בחובות סא:). רב פפא אסמעתא דרב מלכיה קאי לגנוסי מייה שפחות, דסולהו מתני' רב מלכיה אמריהו, לומר מנה דשפחות דאוקמא כרב מלכיו רב מלכיה אמרה, ומתניתא דקאמר לאו דוקא, אלא כסימנא דרב מלכיו ליכא מתני', ומה שנשאר מן השמעתות כסימנו של רב מלכיו, דהיינו שפוד וגומות, רב מלכיו אמריהו, והיינו דקאמר איכא ביניייהו שפחות ולא קאמר שפחות אפר מקלה אלא שפחות גרידא מגרסינן ודרב מלכיו כדקאי קאי (מכות כא.) ורב פפא אחליף שפחות לרב מלכיו (נדה נב.), וסימנא. אלא אחליף בגירסא, מתניתא מלכתא. לגבי שמעתא דאמ' מתניתא מלכתא, דהא מייה מוחכינן מיוכמא לשמעתא, וסימנך מלכיה לשון נקבה, אבל מלכיו לשון זכר (כתובות סא:). משנה ובריתות עיקר הן, והיינו סימן מי שמו דומה לנקבה מוקמינן כולהו מתניתא דהוו נמי לשון נקבה אליביה, והיינו רב מלכיה שמו דומה לנקבה, ומשמעותו של שם נמי משמע לשון מלכות, והיינו משנה ובריתות שהן עיקר ולא שמעתות (מכות כא.). איכא ביניייהו שפחות. דמתניתא דאמרי' שפוד שפחות וגומות רב מלכיו בלורית אפר מקלה וגבינה רב מלכיה דר' פפא אמר מתני' ומתניתא דלית בהו רב מלכיו אמר פירושן, אבל שמעתתא דאמרת כרב מלכיו שפוד שפחות וגומות דלית בהו רב מלכיו כגון שפוד שפחות ואפר מקלה וגבינה (ביצה כח:).

עין משפט נר מצוה

בח א מיי' פ"ד מהל' דעות הלכה [ון טו:]:
מב ב מיי' פי"ב מהל' רוצח הלכה יא סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סימן קנו סעיף ו וסכ"ה סעיף כ:
ג ג ד מיי' פי"ח מהל' עבודת כוכבים הלכה ב סמג לאוין נ טוש"ע י"ד סי' קנו סעיף ג:

תורה אור השלם

1. וְיָדַע שִׂמְחַת לִבּוֹ אֲנוּשׁ לְהִצְּנַהֵל פָּנִים מְשַׁמְּנוּ וְלֶחֶם לֵבָב אֲנוּשׁ יִסְעָד:
תהלים קד טו
2. וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם:
בראשית א ב
3. וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת אֲשֶׁר יָלְדָה לִבְתוּאֵל בֶּן מִלְכָּה אֵשֶׁת נָחוֹר אֲחִי אַבְרָהָם וְכַדָּהּ עַל שִׁכְמָהּ:
בראשית כד טו

הגהות הב"ח

(א) נמ' ומוניני לתענינתא. ר"ב וכן כמכתדרן סוף דף מ"ט: (ב) שם ואלו הן האוכל כשר שור בשר שמן בשר צלי וכו' וכנר. ר"ב בפרק הרואה נדף מ לא קא חזיב כגר ומכנים במקומו מלב ועי"ש: (ג) רש"י ד"ה פיטרי ל"ל קודם ד"ה מוניני: (ד) ד"ה וכי מפנה וכו' לא יפנה אלא למזרחה: (ה) ד"ה כמונא כרוי"ל כמון כף אגרוף. ר"ב נראה דרש"י ז"ל מפרש כרוי"ל מלשון דגורין שהיא תרגומו של המרים ממרים ותרגום ירושלמי כרוין כרוין אבל הערוך נוקם כרוי"ל ומומוא נראה לפי נוכחא זו שכרוי"ל הוא מין עשב: (ו) ד"ה מתמיתין מלמלא וכו' ור' מלכיא שמו: (ז) ד"ה איכא ביניייהו וכו' נגמר וכן בגינות: (ח) תוספות ד"ה המסתפר וכו' על שפיכות דמים ראי תימא של בית ר"ג: (ט) בא"ד אל"ל ד"ה רואה במראה ואפילו:

רבינו חננאל

מי שהקיז דם חסא בתומן מרעיל לו ומי דגים קטנים לישב בתענית דמחזיקין הנוף וחילופא סכנה מי שהקיז דם ואכל שחלים סכנה. וכן מי שיש בו אישתא צמירתא פי' אש של עצמות והקיז דם סכנה וכן מי שיש בו כאב עין הקיז דם סכנה כשהקיז דם יאכל ביום השני דג וכן מי שאכל היום דג יקיז דם למחר ריבבא דבוסילתא ריבבא הן השרוטות ששורט הגרע בצוארו של אדם ומוצץ הדם בבוסילתא שם אותו הכלי שמוצץ שמו כוסילתא: **ת"ר** המקיז דם לא יאכל חלב ולא גבינה ולא בצים ולא שחלים ואם אכל אמר אביי נייתי רביעתא דחמרא כר. א"ר יהושע בן לוי מעלין אונקלי בשבת מאי אונקלי א"ר אבהו אסטומכא דליבא פי' אסטומכא בלשון ערבי אלמעדה: ת"ר ששה דברים מרפאין את החולה מחליו ורפואתן רפואה. ואלו הן כרוב ותרדין ומי סיסין יבש וקיבה והרת ויותרת הכבד א"א אף דגים קטנים שפפרין ומרבין זרע ומברין כל גופו של אדם: **ת"ר** עשרה דברים מחזירין את החולה לחליו וחליו קשה האוכל בשר שור בשר שמן בשר צלי צפורים ביצה צלויה שחלים תגלחת מרחץ וכבד וגבינה ר"א אף אגוזים וקשואין: **מתני'** ואין מסתפרין מן העובד כוכבים בכל מקום דברי ר"מ וחכ"א ברה"ר וחכ"א מותר ת"ר ישראל המסתפר מן העובד כוכבים ברה"י רואה במראה ואינו חושש מ"ט כיון דרואה במראה כמדומה העובד כוכבים שהוא אדם חשוב ומתייראא ליגע בו. פי' (ז) קועף ועובד כוכבים המסתפר מישראל כיון שהגיע לבלוריתו שומט את ידו. פי' בלוריתו מקום בראש שמגלחין אותו הכומרים לעבודת כוכבים. וכמה מקום שומט את ידו. אמר רב מלכיה אמר רב אדא בר אהבה ג' אצבעות לכל רוח ורוח וקי"ל דהא שמעתתא דרב מלכיה היא דגרסי' שפוד שפחות וגומות רב מלכיו בלורית אפר מקלה וגבינה רב מלכיה דר' פפא אמר מתני' ומתניתא רב מלכיה כו' וכבר פירשנוהו בכתובות ובכמה מקומות לפיכך לא האריכנו בכאן פי' שפוד ביום טוב שפחות בכתובות גומות בנדה

(ז) נראה דל"ל פי' קועך גרון וכן הוא בערוך ערך קע.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com